

Fremsat den 27. februar 2019 af justitsministeren (Søren Pape Poulsen)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Udeblivelsesdomme i sager med påstand om udvisning og anvendelse af telekommunikation med billede i retsmøder)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 1719 af 27. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 748 a, stk. 3, indsættes efter »hvis«: »betingelserne i stk. 2 er opfyldt.«, og nr. 1-3 ophæves.

2. I § 785, stk. 2, 1. pkt., ændres »kapitel 66 og« til: »kapitel 66,«, og efter »§ 746, stk. 1,« indsættes: »og § 748 a, stk. 2,«.

3. I § 855, stk. 3, nr. 3, indsættes efter »konfiskation«: », udvisning«.

4. I § 855, stk. 3, nr. 4, indsættes efter »konfiskation«: », udvisning«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. maj 2019.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 3 og 4, finder ikke anvendelse i straffesager, hvor der er foretaget forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, før lovens ikrafttræden. Sådanne straffesager behandles efter de hidtil gældende regler.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Anvendelse af telekommunikation med billede
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Udeblivelsesdomme i sager med påstand om udvisning
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer mv.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Langvarige straffesager er et stort problem for ofrene, som kan have vanskeligt ved at komme videre med deres liv, og det er samtidig et problem for borgernes tillid til retssystemet. Det er derfor afgørende, at straffesager kommer hurtigt gennem retssystemet.

Det opleves i praksis som et væsentligt problem, at straffesager mod udlændinge, hvor der er nedlagt påstand om udvisning, ikke kan gennemføres, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen. Det skyldes, at det i dag er en betingelse for at gennemføre en straffesag, hvor der er spørgsmål om udvisning, at udlændingen er til stede i retten. Ved at udeblive fra retsmødet kan udlændinge forhale straffesagen og derved undgå at få den straf og den udvisning med tilhørende indrejseforbud, som den pågældende har udsigt til at blive idømt.

Formålet med lovforslaget er at udvide mulighederne for at fremme straffesager til dom, uden at den tiltalte er til stede under sagen (udeblivelsesdom), i sager, hvor der er spørgs-

mål om udvisning. Herved vil mange udsatte sager, som også belaster effektiviteten i straffesagskæden, kunne undgås.

Lovforslaget har endvidere til formål at øge muligheden for at bruge telekommunikation med billede. Det foreslås således, at betingelserne for, at anklageren kan deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede, skal være de samme, som der gælder for forsvareren.

Endvidere foreslås det præciseret i retsplejeloven, at advokater, der er beskikket i sager om indgreb i meddelelshemmeligheden mv. – på samme måde som en forsvarer – kan deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt.

Den del af lovforslaget fremsættes som led i implementeringen af en anbefaling, der er udformet efter gennemførelsen af en række analyser internt i Justitsministeriets koncern for at identificere muligheder for at udbrede anvendelsen af video konferencer til retshandlinger.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Anvendelse af telekommunikation med billede

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Det følger af retsplejelovens § 748, stk. 1, 1. pkt., at den sigtede i en straffesag så vidt muligt underrettes om retsmøder og har adgang til at overvære dem.

Dette gælder dog ifølge retsplejelovens § 748, stk. 1, 2. pkt., ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i retsplejelovens kapitel 69-74, herunder indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. pkt. 2.1.1.3 nedenfor. Uden for disse tilfælde kan retten endvidere efter anmodning bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, jf. retsplejelovens § 748, stk. 5, 1. led.

Sigtedes forsvarer underrettes desuden om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2. Er det ikke muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan opsættes. Det gælder dog ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i retsplejelovens kapitel 69-74, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller til tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet at fravige reglen om underretning af forsvareren. Forsvareren må kun med rettens samtykke videregive oplysninger, han har modtaget i retsmødet. Forsvareren er desuden berettiget til at fremsætte bemærkninger og kort at få disse tilført protokollen, jf. retsplejelovens § 748, stk. 3.

2.1.1.2. Det er retsplejelovens udgangspunkt, at retsmøder afholdes i retten med fremmøde af straffesagens aktører, f.eks. de sigtede (de tiltalte), dommere, forsvarere og anklagere. Retsplejeloven giver dog også mulighed for, at retsmøder kan afholdes ved hjælp af telekommunikation med billede. Reglerne herom fremgår af retsplejelovens § 748 a.

Det fremgår af retsplejelovens § 748 a, stk. 1, at retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder retsplejelovens § 192 (om reglerne for vidneforklaring ved hjælp af telekommunikation med billede) tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten.

Retsplejelovens § 748 a finder ikke anvendelse i forbindelse med grundlovsforhør og retsmøder om opretholdelse af an-

holdelse efter retsplejelovens § 760, stk. 2, og § 764, stk. 2, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 1, sidste pkt.

Der gælder i øvrigt særlige regler om afholdelse af retsmøder ved hjælp af telekommunikation med billede i forbindelse med sager om forlængelse af en frist for varetægtsfængsling. Disse regler fremgår af retsplejelovens § 748 b.

For så vidt angår retsmøder, hvor den sigtede ikke deltager, kan retten tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 2.

Retten kan desuden tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtede ikke deltager i retsmødet, anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig, og der i øvrigt foreligger særlige grunde (f.eks. at anklageren har lang rejseafstand og transporttid til retten, at anklageren har måttet træde til med kort varsel, eller at retsmødet forventes at være meget kortvarigt), jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 3.

Retsplejerådet vurderede i 2001, at anklagemyndigheden ikke havde det store behov for at give møde i retsmøder ved hjælp af telekommunikation, selv om anklagere jævnligt skulle møde ved retten i en anden by. Anklagemyndigheden kunne således – i modsætning til forsvareren, der som udgangspunkt er én bestemt person – repræsenteres af flere forskellige personer. På den baggrund blev det foreslået, at anklagerens mulighed for at deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede skulle være mere begrænset end forsvarerens. Der henvises til Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I, side 530, som dannede grundlag for retsplejelovens § 748 a, stk. 3.

2.1.1.3. Som det fremgår af pkt. 2.1.1.1, skal der ikke gives sigtede underretning om retsmøder i f.eks. sager om indgreb i meddelelseshemmeligheden (retsplejelovens kapitel 71). Disse retsmøder afholdes således som hovedregel uden sigtedes kendskab.

I retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 1-6, beskrives de enkelte indgreb i meddelelseshemmeligheden, som politiet kan foretage (telefonaflytning, anden aflytning, teleoplysning, udvidet teleoplysning, brevåbning og brevstandsning). I retsplejelovens §§ 781 og 782 beskrives betingelserne for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Et indgreb i meddelelseshemmeligheden sker efter rettens kendelse, jf. retsplejelovens § 783, stk. 1. I kendelsen fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet skal være så kort som muligt og må ikke over-

stige 4 uger, jf. retsplejelovens § 783, stk. 3. Tidsrummet, inden for hvilket indgrebet kan foretages, kan forlænges med højst 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse, jf. retsplejelovens § 783, stk. 3, 3. pkt.

Ved afslutningen af et indgreb i meddelelseshemmeligheden skal der gives underretning om indgrebet, jf. retsplejelovens § 788, stk. 1. Underretningen gives af den byret, der har truffet afgørelse om indgrebet, jf. retsplejelovens § 788, stk. 3. Underretning kan dog undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning, hvis det vil være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelseshemmeligheden. Det samme gælder, såfremt hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt taler imod underretning, jf. § 788, stk. 4.

Det følger af retsplejelovens § 784, at inden retten træffer afgørelse om et indgreb i meddelelseshemmeligheden, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og at advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 (landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.) beskikkes advokaten fra en særlig kreds af advokater, der af justitsministeren er antaget for hver landsrets område.

Den beskikkede advokat skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt, jf. retsplejelovens § 785, stk. 1. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse. Advokaten må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Det følger af retsplejelovens § 785, stk. 2, at bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1 (om rettens afgørelse af tvistigheder, herunder begæringer fra forsvareren om yderligere efterforskningskridt), samt bestemmelserne i kapitel 91 om sagsomkostninger finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

En række bestemmelser i retsplejeloven henviser til § 785, stk. 2, i forbindelse med andre indgreb mv., herunder be-

grænsning af forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt (§ 729 c, stk. 5), observation med fjernbetjent eller automatisk virkende kamera mv. og observation ved hjælp af apparat, der anvendes i en bolig eller et husrum (§ 791 a, stk. 2 og 3, jf. stk. 8), dataaflysning (§ 791 b, stk. 4), forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation (§ 791 c, stk. 5), hemmelig ransagning (§ 799, stk. 2), hemmelig beslaglæggelse (§ 807 e, stk. 2) og midlertidig beslaglæggelse i sager om hvidvask og finansiering af terrorisme (§ 807 f, stk. 4).

Det følger heraf, at bestemmelserne om beskikkede forsvarere i retsplejelovens kapitel 66 og § 746, stk. 1, samt bestemmelserne i kapitel 91 om sagsomkostninger, finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med disse indgreb mv.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Gennemførelse af retsmøder ved hjælp af telekommunikation kan bl.a. reducere ressourceforbruget i forbindelse med transport til retten. Samtidig har den tekniske udvikling medført, at både opløsningen og hastigheden af videoforbindelser i dag normalt er af en sådan kvalitet, at retsmøder, der gennemføres ved hjælp af telekommunikation med billede, i mange henseender opleves at være på højde med afholdelse af retsmøder (dvs. ved fysisk fremmøde i retten). Det gælder særligt for retsmøder af kortere varighed, hvor den sigtede ikke giver møde.

Justitsministeriet finder, at anvendelsen af telekommunikation med billede i forbindelse med retsmøder af disse grunde bør udbredes. Derfor har Justitsministeriet afsøgt mulighederne herfor.

2.1.2.2. Justitsministeriet gennemførte i første kvartal 2018 en række interne analyser i Justitsministeriets koncern for at identificere muligheder for at udbrede anvendelsen af telekommunikation med billede. I den forbindelse blev det bl.a. foreslået at udbrede mulighederne for anvendelse af telekommunikation i forbindelse med sager om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Retsmøder om indgreb i meddelelseshemmeligheden er sædvanligvis af kortere varighed og gennemføres uden den sigtedes tilstedeværelse. Derfor er det Justitsministeriets vurdering, at sådanne retsmøder generelt er egnet til at blive gennemført ved hjælp af telekommunikation med billede. Det gælder både retsmøder, hvor der skal tages stilling til igangsættelse af et indgreb i meddelelseshemmeligheden og retsmøder, hvor der behandles spørgsmål om forlængelse af fristen for et sådant indgreb eller om afslutning af et indgreb i meddelelseshemmeligheden. Retten skal dog i det konkrete tilfælde vurdere, om anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarligt.

Forinden retten træffer afgørelse om et indgreb i meddelelshemmeligheden, skal der beskikkes en advokat for den, indgrebet angår. Den beskikkede advokat skal have lejlighed til at udtale sig, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære retsmøderne.

Retsplejelovens § 748 a, stk. 2, som ikke foreslås ændret, giver mulighed for, at retten kan tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt, og sigtede ikke deltager i retsmødet.

En advokat, der er beskikket i forbindelse med en sag om indgreb i meddelelshemmeligheden, er imidlertid ikke forsvarer for den sigtede. Retten kan tilmed bestemme, at advokaten ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet. Den beskikkede advokat udfører dog en funktion, som kan sammenlignes med den funktion, en forsvarer varetager. Den beskikkede advokat har således bl.a. til opgave at varetage den mistænkte (sigtedes) interesser. Endvidere har advokaten en række af de samme beføjelser som en forsvarer.

Den nuværende ordlyd af retsplejelovens § 748 a, stk. 2, kan give anledning til tvivl om, hvorvidt bestemmelsen om telekommunikation med billede omfatter advokater, der er beskikkede i sager om indgreb i meddelelshemmeligheden efter retsplejelovens § 784, stk. 1.

På den baggrund foreslås det, at det præciseres i retsplejelovens § 785, stk. 2, at reglerne om telekommunikation med billede finder anvendelse på sådanne advokater i sager om indgreb i meddelelshemmeligheden. Dette har til formål at tydeliggøre, at reglerne om telekommunikation med billede finder anvendelse på advokaterne, således at der ikke er tvivl om, at de kan deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt.

Som det fremgår af pkt. 2.1.1.3 ovenfor, henviser en række bestemmelser i retsplejeloven til § 785, stk. 2, i forbindelse med andre indgreb mv., herunder begrænsning af forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt (§ 729 c, stk. 5), observation med fjernbetjent eller automatisk virkende kamera mv. og observation ved hjælp af apparat, der anvendes i en bolig eller et husrum (§ 791 a, stk. 2 og 3, jf. stk. 8), dataaflysning (§ 791 b, stk. 4), forstyrrelse eller afbrydelse af radio eller telekommunikation (§ 791 c, stk. 5), hemmelig ransagning (§ 799, stk. 2), hemmelig beslaglæggelse (§ 807 e, stk. 2) og midlertidig beslaglæggelse i sager om hvidvask og finansiering af terrorisme (§ 807 f, stk. 4).

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 785, stk. 2, vil derfor betyde, at advokater, der er beskikket i forbindelse med foretagelse af de ovennævnte indgreb mv. – på samme

måde som beskikkede advokater i sager om indgreb i meddelelshemmeligheden – vil have mulighed for at deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt.

Justitsministeriet finder, at retsmøder om de pågældende indgreb mv. generelt er af en karakter, hvor anvendelse af telekommunikation med billede er formålstjenligt. Det vil dog også i disse tilfælde være op til retten at beslutte, om anvendelse af telekommunikation med billede konkret er forsvarligt.

2.1.2.3. Justitsministeriet har endvidere på baggrund af de nævnte analyser fundet anledning til at se på reglerne om anklagerens deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Som det fremgår af pkt. 2.1.1.2 ovenfor, er anklagerens mulighed for at deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede mere begrænset end forsvarerens. En sådan deltagelse kræver således for anklagerens vedkommende – ud over kravet om, at det er forsvarligt, og at sigtede ikke deltager i retsmødet (som også gælder i relation til forsvarere) – at der i øvrigt foreligger særlige grunde.

Denne forskel blev i bestemmelsens forarbejder begrundet med, at anklagemyndigheden – i modsætning til forsvareren, som kun kan møde ved én bestemt person – kunne møde ved forskellige personer. Der var derfor ifølge forarbejderne ikke det store behov for, at anklagemyndigheden kunne deltage i retsmøder ved hjælp af telekommunikation med billede.

Justitsministeriet finder, at der ikke er grundlag for at opretholde denne forskel i forhold til anklagerens og forsvarerens deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Hensynet til at give mulighed for specialisering i anklagemyndigheden taler for, at visse sager eller sagsområder behandles af bestemte anklagere. For disse sager og områder vil det praktiske behov for at kunne give møde ved en bestemt anklager således svare til forsvarerens.

Hertil kommer, at den yderligere betingelse, som kun gælder for anklagere (kravet om, at der i øvrigt skal foreligge særlige grunde) kan medføre en øget ressourceanvendelse ved anklagemyndigheden, f.eks. som følge af transporttid til retten, som kunne være undgået, hvis anklagemyndigheden havde mulighed for at deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede under samme betingelser som forsvareren.

Af disse grunde finder Justitsministeriet, at anklagere skal kunne deltage i retsmøder ved hjælp af telekommunikation med billede under de samme betingelser som forsvarere. Det vil således fortsat være en betingelse, at sigtede ikke deltager i retsmødet, og at anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en henvisning i retsplejelovens § 785, stk. 2, til reglerne om forsvarerens adgang til at deltage ved hjælp af telekommunikation med billede i retsmøder, hvor den sigtede ikke deltager, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 2.

Dermed præciseres det, at den beskikkede advokat kan deltage i et retsmøde om indgreb i meddelelshemmeligheden ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt.

Præciseringen har endvidere den afledte betydning, at advokater, der er beskikket i sager om begrænsning af forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt (§ 729 c, stk. 5), observation med fjernbetjent eller automatisk virkende kamera mv. og observation ved hjælp af apparat, der anvendes i en bolig eller et husrum (§ 791 a, stk. 2 og 3, jf. stk. 8), dataaflæsning (§ 791 b, stk. 4), forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation (§ 791 c, stk. 5), hemmelig ransagning (§ 799, stk. 2), hemmelig beslaglæggelse (§ 807 e, stk. 2) og midlertidig beslaglæggelse i sager om hvidvask og finansiering af terrorisme (§ 807 f, stk. 4) kan deltage i retsmøder om disse indgreb mv. ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt. Det skyldes, at de nævnte regler, som ikke foreslås ændret, henviser til retsplejelovens § 785, stk. 2, som dermed finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med disse indgreb mv.

Det foreslås endvidere, at retsplejelovens § 748 a, stk. 3, ændres, således at retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis betingelserne i retsplejelovens § 748 a, stk. 2, som ikke foreslås ændret, er opfyldt.

Dermed vil der gælde de samme betingelser for, at anklageren kan deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, som der gælder i relation til forsvarere. Det yderligere krav, som der på nuværende tidspunkt kun gælder for anklagere, hvorefter der i øvrigt skal foreligge særlige grunde for, at anklageren skal kunne deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, foreslås således ophævet.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 1 og 2.

2.2. Udeblivelsesdomme i sager med påstand om udvisning

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. En tiltalt skal, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen i en straffesag, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 853, 1. pkt.

Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald (dvs. uden gyldig grund, f.eks. sygdom, der gør tiltalte ude af stand til at give møde i retten), kan den pågældende fremstilles for retten under anvendelse af tvang. Retten kan afsige anholdelsesbeslutning, hvis det fremgår af indkaldelsen til hovedforhandlingen, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivestilfælde må forventes at blive anholdt.

Udebliver tiltalte ved begyndelsen eller i løbet af hovedforhandlingen i en straffesag, og kan den pågældende ikke straks bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvist, jf. retsplejelovens § 855, stk. 1.

Er tiltalte udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 2, bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og skønsmænd, der er mødt, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring kan dog kun ske, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

En hovedforhandling skal på anklagemyndighedens begæring i visse situationer fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1-5. Efter bestemmelsen skal en hovedforhandling således, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, fremmes til dom i tiltaltes fravær,

1) når tiltalte er undvejet, efter at anklageskriftet er forkyndt for den pågældende,

2) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden tilladelse,

3) når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen,

4) når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller

5) når retten skønner, at behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til tiltaltes frifindelse.

En hovedforhandling, hvor tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning (§ 855, stk. 3, nr. 4), kan dog kun fremmes i tiltaltes fravær, hvis tiltalte enten har samtykket heri, eller hvis tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4.

Det er forudsat med retsplejelovens § 855, stk. 3, at der skal afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det, jf. lovforslag nr. L 105 af 14. december 2016 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.), jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, pkt. 2.4.2 og 2.4.3.

Hvis der er spørgsmål om udvisning af en udlænding, vil en sag ikke kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær i de situationer, der er nævnt i § 855, stk. 3, nr. 3 og 4. Det skyldes, at udvisning ikke er nævnt i bestemmelserne som en af de andre retsfølger end straf, som der kan tages stilling til i en udeblivelsesdom. For så vidt angår nr. 3 er det bl.a. fastslået ved en dom fra Vestre Landsret, som er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2015, side 1455, hvor anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at udvisning kunne sidestilles med en rettighedsfrakendelse. For så vidt angår nr. 4 er det fastslået ved en dom fra Østre Landsret, som er gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2016, side 1458.

Det må derimod antages at være muligt at fremme en sag med spørgsmål om udvisning til dom i tiltaltes fravær i de situationer, der er nævnt i retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1 og 2, da disse bestemmelser ikke indeholder begrænsninger med hensyn til, hvilke andre retsfølger der kan tages stilling til under sagen.

2.2.1.2. Efter retsplejelovens § 219 a, stk. 5, meddeles tiltalte en udskrift af dommen, når den er afsagt. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet til dom i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes for den tiltalte. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen (dvs. indkaldelsen til hovedforhandlingen) har været forkyndt for denne personlig.

Efter § 219 a, stk. 6, vejledes den tiltalte om adgangen til at anke dommen. Vejledningen gives ved dommens afsigelse, hvis tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende meddelelse eller forkyndelse, jf. stk. 5.

Den tiltalte kan anke en dom, når vedkommende har givet møde i byretten og er idømt 1) mere end 20 dagbøder, 2) en bøde på over 6.000 kr., 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller 4) andre offentligretlige følger, som f.eks. rettighedsfrakendelse eller udvisning, jf. § 902, stk. 2.

Hvis sagen er fremmet til dom i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt, jf. § 902, stk. 3.

Ankefristen er 14 dage og regnes som udgangspunkt fra dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 904, stk. 1. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen, jf. § 904, stk. 2. Da udeblivelsesdomme efter § 855, stk. 3, nr. 1-5, som anført, i alle tilfælde skal forkyndes, regnes tiltaltes ankefrist på 14 dage således i denne type sager fra dagen for forkyndelsen.

Er en udebleven tiltalt blevet domfældt, uden at anke efter ovennævnte regler kan finde sted, kan den domfældte i stedet efter retsplejelovens § 987, stk. 1, begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen herom fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden sådan frist som bestemt i § 904, jf. § 910 – dvs. en 14 dages frist.

For så vidt angår sager fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er det særligt fastsat i § 987, stk. 3, at den domfældte har en ubetinget adgang til at kræve genoptagelse, hvis bl.a. sagen ikke kan ankes efter retsplejelovens § 902, stk. 2, jf. stk. 3. Begæringen herom må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse.

Hvis den domfældte udebliver under den nye hovedforhandling i en genoptaget sag, hæver retten ved kendelse sagen, og den afsagte dom bliver stående ved magt, jf. § 987, stk. 4.

Udeblivelsesdomme er i lighed med andre typer straffedomme som udgangspunkt endelige og kan fuldbyrdes, når ankefristen på 14 dage, der ved udeblivelsesdomme som anført regnes fra forkyndelsen af dommen, er udløbet, jf. § 999, stk. 1.

2.2.1.3. Udvisning ved dom sker i medfør af udlændingelovens §§ 22-24.

Udlændinge, som har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 9 år, og udlændinge med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8, stk. 1 eller 2 (asyl og beskyttelsesstatus), som har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 8 år, kan – uanset straffens længde – udvises, hvis de idømmes ubetinget frihedsstraf for nærmere bestemte overtrædelser af navnlig straffeloven. I andre tilfælde kan de pågældende udlændinge udvises ved ubetinget straf af mindst 3 års fængsel, ved mindst 1 års fængsel for flere strafbare forhold eller hvis den pågældende tidligere har fået en ubetinget frihedsstraf, jf. udlændingelovens § 22, nr. 1-3.

Udlændinge, som har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 5 år, kan udvises i de i § 22 nævnte tilfælde, og hvis de idømmes ubetinget straf af mindst 1 års fængsel eller af mindst 6 måneders fængsel for flere strafbare forhold, eller de idømmes ubetinget straf af mindst 6 måneders fængsel, hvis de tidligere har fået en ubetinget frihedsstraf, jf. udlændingelovens § 23, nr. 2-4.

Efter udlændingelovens § 24 kan andre udlændinge – dvs. udlændinge, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i mere end de sidste 5 år – ud over de i §§ 22 og 23 nævnte tilfælde – udvises, hvis de idømmes betinget eller ubetinget frihedsstraf, jf. udlændingelovens § 24, nr. 2.

Det følger af udlændingelovens § 26, stk. 2, at en udlænding skal udvises efter bl.a. §§ 22-24, medmindre dette med sikkerhed vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, jf. dog § 26 b, hvorefter udlændinge, som er omfattet af EU-reglerne, kun kan udvises, hvis det er i overensstemmelse med de principper, der efter EU-reglerne gælder for begrænsning af retten til fri bevægelighed.

En udlænding, som er udvist ved dom, skal som det klare udgangspunkt udrejse straks efter tidspunktet for løsladelse eller udskrivning fra hospital eller forvaring. Er dommen betinget, eller er udvisning sket ved dom til ambulante behandling med mulighed for frihedsberøvelse, regnes fristen fra tidspunktet for endelig dom i sagen eller, hvis den pågældende ikke har været til stede ved domsafsigelsen, fra dommens forkyndelse, jf. udlændingelovens § 33, stk. 9.

Hvis den pågældende udlænding ikke udrejser frivilligt i overensstemmelse med fristen, drager politiet omsorg for udrejsen, jf. udlændingelovens § 30, stk. 2.

Efter udlændingelovens § 32, stk. 1, medfører en dom, kendelse eller beslutning, hvorved en udlænding udvises, at udlændingens visum og opholdstilladelse bortfalder, og at ud-

lændingen ikke uden tilladelse på ny må indrejse og opholde sig her i landet (indrejseforbud).

Efter udlændingelovens § 32, stk. 2, meddeles indrejseforbud i forbindelse med udvisning ved dom på grund af strafbart forhold, jf. udlændingelovens §§ 22-24, for 4 år ved betinget frihedsstraf eller ubetinget frihedsstraf af ikke over 3 måneder (nr. 1), for 6 år ved ubetinget frihedsstraf af mere end 3 måneder, men ikke over 1 år (nr. 2), for 12 år ved ubetinget fængselsstraf af mere end 1 år, men ikke over 2 år (nr. 3) og for bestandig ved ubetinget fængselsstraf af mere end 1 år 6 måneder, men ikke over 2 år, medmindre der alene findes grundlag for at meddele indrejseforbud for 12 år (nr. 4). Indrejseforbud meddeles for bestandig ved ubetinget fængselsstraf af mere end 2 år (nr. 5).

Indrejseforbud ved udvisning efter udlændingelovens § 22, nr. 4-8, § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4-8, eller § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 4-8 (udvisning ved visse konkret oplyste lovovertrædelser), og udvisning ved dom af en udlænding, som ikke har haft lovligt ophold her i landet i længere tid end de sidste 6 måneder, meddeles for mindst 6 år, jf. udlændingelovens § 32, stk. 3.

Der vil efter udlændingelovens § 32, stk. 5, kunne meddeles indrejseforbud af kortere varighed end fastsat i § 32, stk. 2 og 3, hvis det betyder, at der dermed kan ske udvisning i en sag, hvor dette ellers med sikkerhed ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Hvis et indrejseforbud af kortere varighed vil betyde, at der kan ske udvisning, hvor dette ellers med sikkerhed er i strid med Danmarks internationale forpligtelser, vil varigheden af indrejseforbudet i alle tilfælde skulle afkortes, så der i videst muligt omfang udvises, når dette ikke med sikkerhed er i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Den politimyndighed, som drager omsorg for udrejsen, udleverer udlændingen en skriftlig og begrundet meddelelse om indrejseforbuddet og om strafansvaret ved overtrædelse heraf, jf. udlændingelovens § 32, stk. 6.

Et indrejseforbud regnes fra det tidspunkt, hvor indrejseforbuddet efter udlændingelovens § 32, stk. 1, 3. pkt., har gyldighed, dvs. fra udrejsen eller udsendelsen.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

2.2.2.1. Som det fremgår under pkt. 2.2.1.1, er det ikke muligt at fremme straffesager til dom i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, hvis der ud over straf nedlægges påstand om udvisning.

Dette har den praktiske betydning, at straffesager mod udlændinge (f.eks. omrejsende kriminelle), som ofte udebliver

fra retsmøder i Danmark, hvis de ikke er varetægtsfængslede, i mange tilfælde ikke kan fremmes til dom, når den pågældende skal udvises af Danmark. Når den pågældende således ikke møder op i retten i Danmark, vil sagen i stedet skulle udsættes med henblik på, at pågældende kommer til stede ved et nyt retsmøde.

Den omhandlede type udsatte sager medfører et ressourceforbrug hos både politi og domstole i forbindelse med berømmelse, forkyndelse, afholdelse af retsmøder mv., som ofte ikke fører til, at sagen bliver afgjort. En sag kan således være berømmet flere gange for så hver gang at blive udsat på ny, fordi den pågældende udlænding fortsat ikke møder op.

Rigsadvokaten har – efter drøftelser med de regionale statsadvokaturer og flere politikredse – over for Justitsministeriet tilkendegivet, at det udgør et væsentligt problem i forhold til at fremme straffesager mod udlændinge med den fornødne hurtighed, at der efter de gældende regler ikke er mulighed for at udvise udlændinge ved en udeblivelsesdom.

Adgangen til at varetægtsfængsle udlændinge, der har udsigt til at blive udvist, og til at få udleveret udlændinge fra deres hjemland, giver i vist omfang politiet mulighed for at sikre, at udlændinge er til stede i Danmark under hovedforhandlingen af straffesagen, hvormed det kan undgås, at sagen gentagne gange skal udsættes. Rigsadvokaten vurderer imidlertid, at disse muligheder ikke er tilstrækkelige i forhold til at imødegå problemstillingen med udlændinge, der udebliver fra retsmøder i Danmark. Udlevering fra udlændingens hjemland er i øvrigt ofte en ressourcekrævende proces for myndighederne sammenholdt med muligheden for at fremme sagen efter § 855, stk. 3.

2.2.2.2. Det er på denne baggrund Justitsministeriets opfattelse, at de nuværende regler for adgangen til at fremme en straffesag til dom i tiltaltes fravær indebærer, at en tiltalt udlænding kan forhale en straffesag og derved undgå at få den straf og den udvisning med tilhørende indrejseforbud, som den pågældende har udsigt til at blive idømt. De udsatte sager belaster endvidere effektiviteten i straffesagskæden, idet politiet og domstolene i denne type sager bruger ressourcer på berømmelse, forkyndelse, afholdelse af retsmøder mv., som ofte ikke fører til, at sagen bliver afgjort.

Det er afgørende, at kriminelle hurtigt mærker konsekvensen af deres handlinger. Samtidig er det også vigtigt, at straffesager gennemføres hurtigst muligt af hensyn til, at ofre for forbrydelser kan komme videre med deres liv. Derudover skal myndighederne så vidt muligt ikke bruge ressourcer på berømmelse, forkyndelse, afholdelse af retsmøder mv., som ikke fører til, at sagen bliver afgjort, fordi den tiltalte ikke møder op i retten.

Justitsministeriet finder derfor, at der bør indføres mulighed for, at sager af den i retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, nævnte art kan fremmes til dom uden tiltaltes tilstedeværelse, selv om der i sagen er spørgsmål om udvisning.

Indførelse af en mulighed for at udvise udlændinge i forbindelse med udeblivelsesdomme vil således forbedre mulighederne for at sætte hurtigere og mere effektivt ind over for udlændinge, der kommer til Danmark og begår kriminalitet, ligesom ændringen vil medvirke til øget effektivitet i straffesagskæden.

En sådan lovændring er efter Justitsministeriets opfattelse ikke forbundet med retssikkerhedsmæssige betænkeligheder. Efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, kan der allerede idømmes ubetingede fængselsstraffe på op til henholdsvis et halvt og et helt års fængsel, uden at tiltalte er til stede, jf. pkt. 2.2.1.1 ovenfor. I sager, hvor udlændinge idømmes fængselsstraffe i det nævnte niveau, vil det ofte være klart, at der skal ske udvisning, navnlig når der tale om udlændinge uden nogen relevant tilknytning til Danmark, som f.eks. omrejsende kriminelle.

Justitsministeriet henviser i den forbindelse også til, at der med lovforslaget ikke lægges op til at ændre ved, at en straffesag ikke kan fremmes efter retsplejelovens § 855, stk. 3, hvis tiltaltes tilstedeværelse er nødvendig, herunder for at retten på betryggende vis kan tage stilling til spørgsmålet om udvisning af den tiltalte. Derudover vil den tiltalte, i en 14 dages periode fra dommen forkyndes for vedkommende, have mulighed for at anke dommen eller at få sagen genoptaget.

2.2.3. Den foreslåede ordning

2.2.3.1. Det foreslås at udvide mulighederne for at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, til også at omfatte tilfælde, hvor der i sagen er spørgsmål om udvisning.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, således, at udvisning indsættes i bestemmelsen som en af de retsfølger, der kan tages stilling til under sagen. En hovedforhandling i en straffesag vil herefter, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skulle fremmes til dom i tiltaltes fravær, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen.

En straffesag mod en tiltalt udlænding, der har udsigt til at blive idømt en fængselsstraf i 1 år eller derunder samt udvis-

ning, og som har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, vil således med lovforslaget kunne fremmes til dom, uden at den tiltalte er til stede under sagen.

Der foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, således, at udvisning indsættes i bestemmelsen som en af de retsfølger, der kan tages stilling til under sagen. En hovedforhandling i en straffesag vil herefter, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skulle fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

En straffesag mod en tiltalt udlænding, der har udsigt til at blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder eller derunder samt udvisning, vil således med lovforslaget kunne fremmes til dom, uden at den tiltalte er til stede under sagen. Dette gælder, uanset om den tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen. Hvis tiltalte ikke har givet samtykke hertil, er det dog en betingelse for at fremme sagen, at den tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. retsplejelovens § 855, stk. 4, som ikke foreslås ændret med lovforslaget.

2.2.3.2. Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4.

Det vil således fortsat gælde, at der skal afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det, jf. nærmere herom i lovforslag nr. L 105 af 14. december 2016 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.), jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, pkt. 2.4.2 og 2.4.3.

En hovedforhandling vil således skulle fremmes, hvis sagen trods tiltaltes udeblivelse er tilstrækkeligt oplyst. Det forhold, at en forklaring fra den tiltalte kan være af betydning ved vurderingen af skyldsspørgsmålet og strafudmålingen, herunder fremadrettet også spørgsmålet om udvisning, kan derfor ikke i sig selv medføre, at sagen udsættes. Der skal derfor fortsat være konkrete grunde i den enkelte sag til, at tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen vurderes at være nødvendig, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, og retten skal fortsat angive de konkrete grunde til, at sagen ikke findes at være tilstrækkeligt oplyst, i retsbogen.

Det forhold, at en udlænding ikke har bidraget med oplysninger om sin tilknytning til Danmark – f.eks. i forbindelse med en afhøring efter udlændingelovens § 26 – vil ikke i sig selv være tilstrækkeligt til, at retten kan undlade at fremme sagen til dom.

Hvis retten derimod finder, at der er konkrete grunde til, at tiltaltes tilstedeværelse under hovedforhandlingen er nødvendig, kan retten beslutte, at sagen ikke kan fremmes til dom i tiltaltes fravær. Det vil kunne tænkes at være tilfældet, hvis der mangler oplysninger om varigheden af udlændingens lovlige ophold eller andre relevante oplysninger om personlige forhold, som vurderes at være afgørende i relation til spørgsmålet om udvisning.

Der henvises i øvrigt til bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 3 og 4.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har til formål at øge mulighederne for at anvende telekommunikation med billede ved at give mulighed for, at anklageren kan deltage i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation med billede under de samme betingelser, som der gælder for forsvarere. Det foreslås endvidere præciseret, at advokater, der er beskikket i sager om indgreb i meddelelseshemmeligheden mv., kan deltage i et retsmøde ved hjælp af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt. Det skønnes, at disse ændringer alene vil medføre en begrænset stigning i antallet af sager, hvor telekommunikation med billede anvendes, og ændringerne vurderes på den baggrund ikke at have økonomiske konsekvenser af betydning.

Lovforslaget har endvidere til formål at udvide mulighederne for at fremme straffesager til dom, uden at den tiltalte er til stede under sagen, i sager, hvor der er spørgsmål om udvisning. Dette skønnes at kunne medføre en forbedring af effektiviteten i straffesagskæden og medvirke til en hurtigere behandling af disse straffesager. Det skyldes, at de sager, der er omfattet af lovforslaget, som udgangspunkt ikke længere vil skulle udsættes, hvis den tiltalte udebliver. Som følge af det øgede antal sager, som vil kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær og uden dennes samtykke, vil det indebære et øget behov for forkyndelse af dommen. Det vurderes imidlertid ikke, at dette vil medføre merudgifter for det offentlige af betydning.

Lovforslaget vurderes ikke at have implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige af betydning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 14. januar 2019 til den 11. februar 2019 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Amnesty International, Danske Advokater, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen LEV og Retspolitisk Forening.

Herudover har lovforslaget været i høring hos Datatilsynet.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Forslaget vurderes at medføre en forbedring af effektiviteten i straffesagskæden og medvirke til hurtigere sagsbehandling ved anklagemyndigheden og domstole.	Ingen af betydning.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af retsplejelovens § 748 a, stk. 3, at retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtede ikke deltager i retsmødet (nr. 1), anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig (nr. 2), og der i øvrigt foreligger særlige grunde (nr. 3).

Det foreslås, at der i § 748 a, stk. 3, indsættes en henvisning til, at betingelserne i § 748 a, stk. 2, skal være opfyldt. Det foreslås endvidere, at nr. 1-3 ophæves.

Det indebærer, at bestemmelsen ændres, således at retten kan tillade, at anklageren kan deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, hvis betingelserne i § 748 a, stk. 2, er opfyldt, dvs. at deltagelse ved hjælp af en sådan telekommunikation er forsvarligt, og at sigtede ikke deltager i retsmødet. Dermed ophæves kravet om, at der i øvrigt skal foreligge særlige grunde for, at anklageren kan deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. nuværende § 748 a, stk. 3, nr. 3. Betingelserne i den nuværende § 748 a, stk. 3, nr. 1 og 2, ophæves, men videreføres i kraft af henvisningen til de tilsvarende betingelser i § 748 a, stk. 2.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af retsplejelovens § 785, stk. 1, at en advokat, der er beskikket i en sag om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 784, stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse. Advokaten må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Det følger af retsplejelovens § 785, stk. 2, at bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1 (om rettens afgørelse af tvistigheder, herunder begæringer fra forsvareren om yderligere efterforskningsskridt), samt bestemmelserne i kapitel 91 om sagsomkostninger finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 785, stk. 2, indsættes en henvisning til retsplejelovens § 748 a, stk. 2, om reglerne om forsvarerens adgang til at deltage i retsmøder ved hjælp af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt, og den sigtede ikke deltager. Med den foreslåede ændring præciseres det, at retten kan bestemme, at den beskikkede advokat – på samme måde som en forsvarer – kan deltage i et retsmøde om indgreb i meddelelseshemmeligheden ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt.

Det følger af retsplejelovens § 748 a, stk. 2, at retten kan tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt, og sigtede ikke deltager i retsmødet. En advokat, der er beskikket i medfør af retsplejelovens § 785, stk. 1, er ikke forsvarer for den sigtede, men den pågældende advokat udfører opgaver, som har lighed med de opgaver, som en forsvarer varetager. Derfor giver den nuværende ordlyd af retsplejelovens § 748 a, stk. 2, anledning til tvivl om, hvorvidt bestemmelsen om telekommunikation med billede omfatter advokater, der er beskikkede i sager om indgreb i meddelelseshemmeligheden. Der henvises til pkt. 2.1.2.2 ovenfor.

Formålet er således at give en øget mulighed for afholdelse af telekommunikation med billede. Den foreslåede bestemmelse er ikke til hinder for eksisterende ordninger ved nogle retter, hvor flere retsmøder om indgreb i meddelelseshemmeligheden (og andre straffeprocessuelle indgreb) afholdes i umiddelbar forlængelse af hinanden, og den samme dommer, anklager og beskikkede advokat deltager i retten (vagtordninger). Den foreslåede bestemmelse giver dog mulighed for, at også disse ordninger fremover vil kunne foregå via telekommunikation med billede, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Det bemærkes, at en række bestemmelser i retsplejeloven henviser til § 785, stk. 2, i forbindelse med andre indgreb mv., herunder begrænsning af forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt (§ 729 c, stk. 5), observation med fjernbetjent eller automatisk virkende kamera mv. og observation ved hjælp af apparat, der anvendes i en bolig eller et husrum (§ 791 a, stk. 2 og 3, jf. stk. 8), dataaflysning (§ 791 b, stk. 4),

forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation (§ 791 c, stk. 5), hemmelig ransagning (§ 799, stk. 2), hemmelig beslaglæggelse (§ 807 e, stk. 2) og midlertidig beslaglæggelse i sager om hvidvask og finansiering af terrorisme (§ 807 f, stk. 4).

Den foreslåede ændring af § 785, stk. 2, har således den afledte betydning, at advokater, der er beskikket i de nævnte sager, kan deltage i retsmøder om disse indgreb mv. ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis retten finder det forsvarligt, og den sigtede ikke deltager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, at en hovedforhandling, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, skal fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen.

Det foreslås, at der i § 855, *stk. 3, nr. 3*, tilføjes ordet ”udvisning”. Formålet er at ændre bestemmelsen, således at muligheden for at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær, udvides til også at omfatte tilfælde, hvor der i sagen er spørgsmål om udvisning.

Den foreslåede ændring vil indebære, at en hovedforhandling i en straffesag, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skal fremmes til dom i tiltaltes fravær, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning, og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen.

En straffesag mod en tiltalt udlænding, der har udsigt til at blive idømt en fængselsstraf på 1 år eller derunder samt udvisning, og som har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen, vil således med lovforslaget kunne fremmes, uden at den tiltalte er til stede under sagen.

Den foreslåede ændring omfatter sager, hvor der er spørgsmål om udvisning. Der vil navnlig være spørgsmål om udvisning i sager, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om udvisning ved dom efter udlændingelovens §§ 22-24. Ændringen forudsættes dog også at omfatte tilfælde, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om advarsel, jf. udlændingelovens § 24 b (tidligere betinget udvisning),

eller sager, hvor retten vurderer, at sagen skal afgøres med en sådan advarsel. Dette skyldes, at advarsel kun kan meddeles en udlænding, hvis der er hjemmel til udvisning i udlændingelovens §§ 22-24, hvorfor der også ved anvendelse af sanktionsformen advarsel vil være spørgsmål om udvisning efter §§ 22-24.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, at en hovedforhandling, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, skal fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Det foreslås, at der i § 855, *stk. 3, nr. 4*, tilføjes ordet ”udvisning”. Formålet er at ændre bestemmelsen, således at muligheden for at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær, udvides til også at omfatte tilfælde, hvor der i sagen er spørgsmål om udvisning.

Den foreslåede ændring vil indebære, at en hovedforhandling i en straffesag, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skal fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

En straffesag mod en tiltalt udlænding, der står til fængselsstraf på 6 måneder eller derunder samt udvisning, vil således med lovforslaget kunne fremmes, uden at den tiltalte er til stede under sagen. Dette gælder, uanset om den tiltalte har givet samtykke til at gennemføre hovedforhandlingen.

Efter den foreslåede ændring af § 855, stk. 3, nr. 4, vil sagen kunne omfatte udvisning ved dom efter §§ 22-24, som er omtalt nærmere i pkt. 2.2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Ændringen forudsættes også at omfatte tilfælde, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om advarsel, jf. udlændingelovens § 24 b (tidligere betinget udvisning), eller sager, hvor retten vurderer, at sagen skal afgøres med en sådan advarsel. Dette skyldes, at advarsel kun kan meddeles en udlænding, hvis der er hjemmel til udvisning i udlændingelovens §§ 22-24, hvorfor der også ved anvendelse af sanktionsformen advarsel vil være spørgsmål om udvisning efter §§ 22-24.

Hvis den tiltalte ikke har givet samtykke, er det dog et krav for at fremme sagen, at den tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4, som ikke foreslås ændret med lovforslaget.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. maj 2019.

Det foreslås i *stk. 2*, at de ændrede regler i lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, om afsigelse af udeblivelsesdomme, ikke finder anvendelse i straffesager, hvor der foretages forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, før lovens ikrafttræden. Straffesager, hvor der før lovens ikrafttræden er foretaget forkyndelse af indkaldelse for tiltalte, færdigbehandles således efter de hidtil gældende regler.

Foretages der flere forkyndelser af indkaldelser for tiltalte i samme sag, vil det efter stk. 2 være tidspunktet for den seneste forkyndelse, der er afgørende for, om det er de hidtidige eller de foreslåede nye regler, som skal finde anvendelse. Hvis der er foretaget forkyndelse af en indkaldelse for tiltalte før lovens ikrafttræden, og der foretages fornyet forkyndelse af en indkaldelse efter lovens ikrafttræden til samme retsmøde eller til et eventuelt nyt senere retsmøde, vil det derfor være de foreslåede nye regler, som vil finde anvendelse. Ved at foretage fornyet forkyndelse efter lovens ikrafttræden vil det således være muligt at overføre en sag til behandling efter de foreslåede nye regler.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed.

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Der gælder således en særlig retsplejelov for henholdsvis Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1284 af 14. november 2018, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 1719 af 27. december 2018, foretages følgende ændringer:

§ 748 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis

- 1) sigtede ikke deltager i retsmødet,
- 2) anklagerens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede er forsvarlig og
- 3) der i øvrigt foreligger særlige grunde.

§ 785. ---

Stk. 2. Bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66 og § 746, stk. 1, samt bestemmelserne i kapitel 91 om sagsomkostninger finder tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

§ 855. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. En hovedforhandling skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

1) og 2) ---

3) når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen,

4) når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller

5) ---

Stk. 4. ---

1. I § 748 a, stk. 3, indsættes efter "hvis": "betingelserne i stk. 2 er opfyldt.", og nr. 1-3 ophæves.

2. I § 785, stk. 2, 1. pkt., ændres "kapitel 66 og" til: "kapitel 66,", og efter "§ 746, stk. 1," indsættes: "og § 748 a, stk. 2,".

3. I § 855, stk. 3, nr. 3, indsættes efter »konfiskation«: », udvisning«.

4. I § 855, stk. 3, nr. 4, indsættes efter »konfiskation«: », udvisning«.